

provincie **HOLLAND**
ZUID

Aan Provinciale Staten

GS brief aan Provinciale Staten

Postadres Provinciehuis
Postbus 90602
2509 LP Den Haag
T 070 - 441 66 11
www.zuid-holland.nl

Datum
8 december 2020

Ons kenmerk
PZH-2020-760182935
DOS-2012-0007594

Bijlagen
1

Onderwerp

Overzicht 8 december 2020 actualiteit n.a.v.
ontwikkelingen coronavirus

Geachte Statenleden,

Momenteel zit Nederland in de tweede golf van het coronavirus. Omdat na de zomer het aantal besmettingen weer toe nam, heeft het kabinet per 14 oktober maatregelen afgekondigd die ervoor moeten zorgen dat het coronavirus zich niet verder kan verspreiden. Het betreft maatregelen gericht op het beperken van het aantal contactmomenten en reisbewegingen. Begin november heeft het kabinet deze gedeeltelijke lockdown tijdelijk verzwaard, voor een periode van twee weken. Op dit moment hebben we weer te maken met de maatregelen die in oktober zijn ingesteld, zoals sluiting van de horeca, beperking van het aantal mensen dat thuis ontvangen mag worden of in groepsverband buiten bijeen mag zijn en het verbod van sportwedstrijden voor amateurs vanaf 18 jaar. Gedeputeerde Staten beseffen dat de coronabeperkingen een grote impact hebben op de samenleving en de economie. Maar het is belangrijk dat mensen zich aan de maatregelen blijven houden. Op die manier kunnen we de druk op de zorg verminderen en zorgen dat we zelf gezond blijven. En kunnen we ervoor zorgen dat we zo snel mogelijk meer vrijheid in ons dagelijks leven en ruimte in de economie krijgen.

Begin juli hebben wij u voor het laatst een algemene informatiebrief over corona-gerelateerde ontwikkelingen gestuurd. Zoals in die brief aangekondigd hebben we u sindsdien via de reguliere informatievoorziening op de specifieke beleidsterreinen over ontwikkelingen rond de aanpak van de coronacrisis geïnformeerd. Aan het eind van 2020 sturen wij u graag weer een algemene corona-update, zodat u een overzicht heeft van de actuele stand van zaken en de provinciale maatregelen sinds het zomerreces.

Stand van zaken Provincie Zuid-Holland

In de Begroting 2021, die u op 11 november jl. heeft vastgesteld, hebben wij in een speciale paragraaf 'Kijklijn impact coronapandemie op Begroting 2021' aangegeven wat de uitbraak van het coronavirus betekent voor onze ambities in 2021. Zie: <https://zuidholland.begroting-2021.nl/p48263/kijklijn-impact-coronapandemie-op-begroting-2021>

Tegelijkertijd heeft u in de bespreking van de begroting benadrukt dat het onzekere tijden zijn en dat de gevolgen van de coronacrisis ook volgend jaar zullen doorklinken. Over eventuele consequenties van de coronapandemie voor de uitvoering van de vastgestelde begroting zullen we u uiteraard tijdig informeren.

Als bijlage bij deze brief sturen wij u een geactualiseerde versie van het overzicht van maatregelen waarmee Gedeputeerde Staten bij willen dragen aan het opvangen van de maatschappelijke en economische gevolgen van de coronacrisis. De maatregelen 1 tot en met 28 uit dit overzicht hebben we eerder met u gedeeld. De maatregelen 29 tot en met 36 zijn besluiten die sinds het zomerreces zijn genomen en waarover we u via de informatievoorziening op de specifieke beleidsterreinen al hebben geïnformeerd. Zoals u kunt zien, betreft het subsidieregelingen voor noodsteun voor de culturele sector, tegemoetkoming loonkosten pas afgestudeerden en spreiding sociale woningbouw regio Rotterdam. Ook hebben we strandpaviljoens eenmalig de mogelijkheid gegeven om in het winterseizoen op het strand te blijven staan, zijn er ambassadeurs voor winkelgebieden en bedrijventerreinen aangesteld en is de aanbesteding OV-concessie Zuid-Holland Noord voorlopig opgeschort.

Economische zaken

Begin november heeft de provincie Zuid-Holland, samen met de Economic Board Zuid-Holland, het InnovationQuarter en de Metropoolregio Rotterdam Den Haag, de Economische Monitor Zuid-Holland 2020 gepresenteerd. De monitor laat zien dat het aantal buitenlandse investeringen en scale-ups in onze provincie stijgende lijn vertoont en dat de regio een uitstekende kennisbasis heeft. Wel is de verwachting dat de coronacrisis in 2020 en 2021 tot een forse terugslag zal leiden. De monitor is te vinden op: <https://www.economicboardzuidholland.nl/economische-monitor-zuid-holland-2020-gepresenteerd-stijgende-lijn-te-zien/> De jaarlijkse Economische Monitor presenteert voor het eerst ook cijfers over brede welvaart in onze provincie. Uit deze cijfers, verzameld door PBL, blijkt dat de kwaliteit van leven in Zuid-Holland onder het Nederlands gemiddelde ligt. De cijfers onderstrepen het belang van onze regionale Groeiagenda, met plannen om te investeren in zowel kennis en innovatie, als scholing, bereikbaarheid, woningbouw en de energietransitie.

In de coronacrisis willen provincies een rol spelen in het duurzaam herstel en vernieuwing van de economie. Daartoe hebben de gezamenlijke provincies op 9 september jl. een Herstelplan Regionale Economie aangeboden aan de staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat. In dit plan van het Interprovinciaal Overleg (IPO) staan concrete voorstellen om gezamenlijk te investeren in het verdienvermogen van de regio's en de nationale economie. Tegelijkertijd is er aandacht voor grote transities op het gebied van de arbeidsmarkt, circulaire economie, energietransitie en digitalisering. Momenteel wordt gewerkt aan uitwerking van het IPO Herstelplan. In Zuid-Holland zullen we bij de uitwerking aansluiting zoeken bij projecten uit de regionale Groeiagenda. Het IPO Herstelplan kunt u vinden op: <https://nieuws.ipo.nl/herstel-en-versnel/>

Het kabinet heeft op 28 augustus jl. in de Kamerbrief 'Steun- en herstellpakket' aangegeven dat 150 miljoen euro beschikbaar wordt gesteld voor versterking van het fondsvermogen van regionale ontwikkelingsmaatschappijen (ROM's), met als voorwaarde dat de regio's

cofinanciering verschaffen. Over uitwerking van dit voornemen heeft de staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat eind september een brief naar gedeputeerde Bom-Lemstra gestuurd. De staatssecretaris wil de middelen verdelen over de ROM's op grond van het aandeel van de regio's in het bruto nationaal product (BNP). Voor InnovationQuarter (IQ) gaat het om een Rijksbijdrage van maximaal 31,8 miljoen euro. Het is van belang dat IQ van aanvullende middelen wordt voorzien, aangezien de Corona Overbruggingslening (COL) voor startups, scale-ups en innovatieve mkb-ers binnenkort afloopt. De bijdrage die aan de aandeelhouders gevraagd wordt, is afhankelijk van de huidige aandeelhouderspercentages. Voor de provincie Zuid-Holland gaat het, naar rato van onze aandeelhouderspositie, om een bijdrage van 21,3 miljoen euro, aan de overige aandeelhouders wordt 10,5 miljoen euro gevraagd. Voor zowel de provincie als andere aandeelhouders is het lastig om dit bedrag op te brengen. Er mogen ook Europese middelen (EFRO) ingezet worden. Er is behoefte aan snelle duidelijkheid, want het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) wil in het eerste kwartaal van 2021 van de provincies weten hoeveel cofinanciering er regionaal kan worden ingelegd. Wij komen spoedig bij u terug met een eerste beeld hierover.

Op initiatief van de organisatie Coronacrisis Tuinbouw van Greenports Nederland heeft de provincie Zuid-Holland samen met ACCEZ (Accelerating circular economy Zuid-Holland) toekomstscenario's voor het tuinbouwcluster ontwikkeld. Deze scenario's bieden handvatten voor tuinbouwbedrijven bij het maken van strategische keuzes in de onzekere tijd van corona. De scenario-analyse is op 18 november gepresenteerd en is te vinden op de website <https://tuinbouwscenarios.nl/>

Daarnaast gaat de organisatie Coronacrisis Tuinbouw in de komende weken met het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) in gesprek over mogelijke nieuwe steunmaatregelen voor een groep agrarische bedrijven die zwaar getroffen worden door de coronacrisis. Het betreft bedrijven uit de voedingstuinbouw, die fors omzetverlies leiden door vraaguitval bij de horeca. In de tuinbouwsector merken ook toeleverende bedrijven gevolgen van de coronacrisis, kassenbouwers zien bijvoorbeeld de internationale vraag wegvallen. Begin 2021 hopen we meer inzicht in de gevolgen te hebben.

Cultuur

Om de culturele sector in Zuid-Holland te steunen in de coronatijd hebben wij - mede op initiatief van Provinciale Staten - een subsidieregeling voor noodsteun opgesteld. Deze subsidieregeling staat vermeld in het bij deze brief gevoegde overzicht van maatregelen waarmee wij de gevolgen van de coronacrisis op willen vangen. Momenteel wordt - naar aanleiding van een overleg van 28 oktober jl. met 7 gemeenten over de gevolgen van coronacrisis voor de culturele sector - een cultuurbarometer opgesteld, die de stand van zaken en de knelpunten in de sector zal beschrijven. Zodra deze cultuurbarometer gereed is, zullen we deze uiteraard met u delen.

Verder vinden wij bibliotheken vitale instellingen. Bibliotheken zijn een bron van informatie en kennis die met name van belang is voor kwetsbare groepen in de samenleving. Wij zullen het kabinet een brief sturen met de oproep om bibliotheken bij een eventuele volgende aanscherping van de coronamaatregelen open te houden.

Mobiliteit

In de afgelopen maanden hebben we u regelmatig op de hoogte gehouden van de gevolgen van de uitbraak van het coronavirus op het openbaar vervoer (OV). Op 12 oktober hebben we u een brief ([PZH-2020-754321342](#)) gestuurd over de impact van de coronapandemie op het OV. Ook hebben we u eind november geïnformeerd over de vervoersplannen 2021 ([PZH-2020-758884808](#)) en de opschorting van de aanbesteding Zuid-Holland Noord ([PZH-2020-758937993](#)).

In de afgelopen weken hebben wij bekeken of het mogelijk is om in de portefeuille verkeer en vervoer projecten te versnellen om op die manier de gevolgen van de coronacrisis op te vangen. Voor het naar voren halen van nieuwe projecten zien we geen kansen, de mogelijkheden hiertoe bleken reeds benut, zoals bij werkzaamheden in kader van het HOV Noordwijk-Schiphol en asfaltering van een deel van de N475. Voor beheer en onderhoud geldt dat versnelling niet efficiënt is. Onderhoudsintervallen zijn vanuit kwaliteitseisen opgesteld en te vroeg uitvoeren van onderhoud betekent in feite kapitaalvernietiging. Het verleggen van kabels en leidingen kunnen wij niet meer versnellen dan we nu al doen, in het Strategisch Overleg Platform (SOP) Kabels en Leidingen werken netwerkhouders en wegbeheerders al aan effectievere inzet.

Financieel toezicht gemeenten

Gemeenten vinden het nog lastig om een inschatting te maken van de financiële gevolgen van de coronacrisis voor 2021. Voor het overgrote deel houden gemeenten nog geen rekening met structurele nadelen. Wel creëren sommige gemeenten reserves voor eventuele tegenvallers.

Energie

De coronacrisis benadrukt het belang van energietransitie en isolatie van woningen. Door het thuiswerken wordt vaker en langer de verwarming aangezet, branden lampen vaker en maken we meer gebruik van elektrische apparaten in huis. Woningisolatie maakt thuiswerken comfortabeler, vermindert de vraag naar warmte en verkleint de energierekening. De provincie Zuid-Holland ondersteunt vanuit haar bovenregionale verantwoordelijkheid de warmtetransitievisies waar gemeenten aan werken. We ondersteunen initiatieven van onderop en werken aan onderlinge uitwisseling van kennis en ervaring. Er is een grotere vraag naar mensen die aan energievernieuwing werken. Tegelijkertijd verliezen mensen door de coronacrisis hun baan. Via het Human Capital Akkoord koppelen we deze twee zaken aan elkaar.

Wij zijn recent in gesprek gegaan met sportverenigingen en VvE's, die aangaven dat de huidige economische recessie investeringen in verduurzaming moeilijk maakt. Via een subsidie voor lokale initiatieven rond energietransitie kunnen VvE's en sportverenigingen ten tijde van deze periode van economische onzekerheid blijven investeren in verduurzaming van gebouwen. Daarbij wordt ook de bouw- en installatiesector betrokken, want zij voeren de maatregelen uit en installeren bijvoorbeeld zonnepanelen. Een voorstel hiertoe ligt op 16 december tijdens de Statenvergadering aan u voor ([PZH-2020-753195843](#)). Deze inzet van de provincie leidt, middels lagere energierekeningen, tot een verlaging van de vaste lasten voor bewoners, sportclubs en andere verenigingen.

Wonen & Ruimtelijke ordening

In de duiding van de structurele gevolgen van de coronapandemie voor de verstedelijkingsopgave in Zuid-Holland zitten nog veel onzekerheidsmarges. Uit de verschillende scenario's komen wel enkele ontwikkelingen naar voren. Deze trends hebben zowel impact op de vraagkant - de behoefte aan ruimte om te wonen, werken en te recreëren - als op de aanbodkant van de bouwketen. De coronapandemie heeft zowel de behoefte aan nabijheid van groen, parken en landschap als het belang van de nabijheid van wonen, werken en voorzieningen naar voren gebracht. Bovenop een structurele woningnood is er meer behoefte aan betaalbare woonruimte en mogelijkheden om thuis of zo dicht mogelijk bij huis te werken. De uitbraak van het coronavirus versnelt de digitalisering van het werk. Mogelijk leidt dit tot een blijvende accentverschuiving: meer thuiswerken, flexwerken en wel ruimte voor ontmoeting maar minder behoefte aan klassieke kantoren. De behoefte aan kantooruimte wordt naar verwachting meer divers en kleinschalig. Ruimtebehoefte vanuit collectieve voorzieningen zoals het onderwijs en de zorg wordt eerder groter. Betaalbaarheid, gezondheid en bereikbaarheid bepalen de veerkracht en robuustheid van steden en dorpen. De vorige (financiële) crisis heeft ons geleerd dat het belangrijk is om de bouwketen ook onder druk in stand te houden en tegelijkertijd in te zetten op innovatie. De kwaliteit van onze publieke ruimte heeft impact op gezond gedrag en kan veilige ontmoetingen mogelijk maken. Stedelijke regio's kijken wereldwijd of en hoe tijdelijke aanpassingen om de leefruimte op straat te verbeteren ook ná de coronacrisis kunnen blijven bestaan. Dit betekent een inrichting die meer uitgaat van verblijf en leefkwaliteit en minder van vervoer. Deze verschuiving onderstreept het belang van slimme combinaties van maatregelen vanuit gezondheid, mobiliteit, economie, verstedelijking en groen. Deze combinaties zullen we in ons ruimtelijk beleid integreren. Ook zullen we de genoemde trends opnemen in een bredere verkenning naar scenario's voor mogelijke (middel)lange-termijn gevolgen van de coronapandemie op de Zuid-Hollandse samenleving. Als deze scenario-analyse gereed is, zullen we die met u delen.

De coronacrisis leidt mogelijk tot vertraging in de woningbouw. Om dit te voorkomen en de bouw op gang te houden hebben we een aantal maatregelen genomen. Over deze maatregelen hebben we u in de afgelopen maanden al geïnformeerd. Zo is in de Najaarsnota het subsidieplafond van de Subsidieregeling spreiding sociale woningbouw regio Rotterdam verhoogd, hebben wij het Regionaal Bouwmanifest Rotterdam mede ondertekend en sluiten wij woon-werkakkoorden met gemeenten om de wederkerigheid tussen verstedelijking en economie te verstevigen en daarmee versnelling van de woningbouw tot stand te brengen.

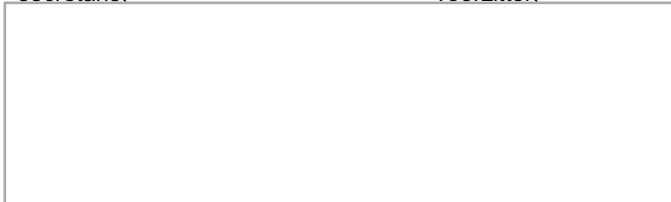
De coronacrisis heeft ook gevolgen voor de opvang van dak- en thuislozen. Voor gemeenten is het een uitdaging om dak- en thuislozen op te vangen met inachtneming van de coronamaatregelen. Uit een recente telefonische quickscan van de provincie Zuid-Holland blijkt dat centrumgemeenten met taken voor maatschappelijke opvang erin slagen om, voor hun verplichtingen rond de winterkouderegeling 2020/21, locaties te regelen waar de coronarichtlijnen nageleefd kunnen worden. Een aantal gemeenten maakt bijvoorbeeld afspraken over overloop naar hotelkamers wanneer de reguliere opvang vol raakt. Daarnaast zetten wij zelf in op het versneld oppakken van flexwonen om onderdak te kunnen bieden aan een brede doelgroep, waaronder dak- en thuislozen. In dit kader zullen wij gemeenten attenderen op de mogelijkheden

die wij hebben (zoals de Vliegende Brigade) om projecten rond flexwonen en projecten voor reguliere sociale en betaalbare woningbouw versneld te realiseren.

Wij hopen u hiermee voor nu voldoende te hebben geïnformeerd. Uiteraard zullen wij u in de komende tijd via de informatievoorziening op specifieke beleidsterreinen op de hoogte blijven houden van corona-gerelateerde ontwikkelingen.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
secretaris, voorzitter.

drs. H.M.M. Koek

drs. J. Smit

Bijlagen:
- Overzicht concrete maatregelen 8 december 2020